

Tilsynsrapport Alfehaven

Tilsynet er foretaget	D. 28. juni 2017
Tilsynsførende	Marianne Preus Sørensen – Lærings- og udviklingskonsulent - Fagcenter for Læring og trivsel, Holbæk Kommune – preus@holb.dk
Deltagere ved tilsynet	Jesper Lyshave – Pædagogisk leder Jannie Priskorn - Forældrerepræsentant Stine Rasmussen - Medarbejderrepræsentant

Fakta

Institutionen drives som et privat dagtilbud, der ligger i sammenhæng med Frejaskolen. Det pædagogiske arbejde i børnehaven bygger på Rudolf Steiners filosofi – antroposofien. Den tager bl.a. udgangspunkt i, at mennesket udvikler sig i syv-årsperioder.

Arbejdet med den pædagogiske læreplan

Arbejdet med Steinerpædagogikken og den pædagogiske læreplan fungerer som et fundament under den daglige pædagogiske praksis/tilgang til børnene, men danner også grundlaget for valg af aktiviteter i årsplan og den faste dagsrytme. Der bliver arbejdet alsidigt med de seks læreplanstemaer, men i høj grad således at en aktivitet rummer læringsmål fra alle seks temaer. At arbejde med afsæt i læringsmål er en del af Steiner pædagogikken og der arbejdes med fokus på at tilpasse metoder og aktiviteter, så de matcher børnegruppens aktuelle behov.

Børnehaven har en årsplan, der sammen med en fast dagsrytme/struktur rammesætter det pædagogiske arbejde. Årsplanen og valg af aktiviteter handler i høj grad om at følge og knytte an til årstiderne og årstidernes skift (fx sange), samt fejre årstidsfester, der har stor prioritet i den pædagogiske praksis.

Dagens rytme er: Modtagelse af børn, tegning/billedligt udtryk, leg inde eller ude, madlavning, oprydning, sanglege/fingerlege, fælles måltid, eventyr – læsning og billedfortælling og leg ude indtil afhentning. Sange og eventyr mv. skiftes hver 14. dag. Alle børn er på tur i skoven en gang dag om ugen. Forældre er meget velkomne til at deltage i hverdagen.

I selve modtagelsen af det enkelte barn gives hånd og opmærksomhed som et fast ritual. Dette for at det enkelte barn føler sig mødt og set. Det opleves, at når det pædagogiske personale møder på arbejdet går de rundt og hilser på alle. Det vægtes at lære børnene forståelse, tolerance og respekt for andre, og at møde børnene som værdifulde deltagere i hverdagen. Derfor er der stor fokus på de voksne som "efterlignelsesværdige", altså værdige til at børnene kan spejle sig i og efterligne deres adfærd/handlinger.

Der er et princip i den pædagogiske praksis om at børn ikke hjælpes *op* på noget (fx på et klatrestativ). Hvis de ikke kan komme op selv (fx på rutsjebanen), så må de øve sig. Denne

tilgang praktiseres i hele personalegruppen. I det hele taget er der fokus på børnenes sansning, leg, selvværd, eget initiativ og selvstændighed. Man støtter børnene i at udvide sine udfoldelser i takt med evnen til mestring. Dette udsagn fra en voksen er meget repræsentativt: "Vil du selv eller skal jeg hjælpe dig?" Man stiller sig til rådighed med hjælp, men giver barnet mulighed for at vælge at klare sig selv, og i det ligger også en forventning om et aktivt og selvstændigt til/fravalg, men under hensyn til barnets udvikling.

Alle børns læring, trivsel og udvikling drøftes og evalueres på konferencer hver 14 dag. Inden og efter konferencerne udføres dokumentation i form af børnebetragtninger/observationer af barnet. På konferencen aftales og koordineres indsatserne og forældrene involveres. Dette arbejde er systematisk på alle børn og således også på børn i udsatte positioner, hvor der yderligere udarbejdes handleplaner. Børnehaven samarbejder løbende med Børneindsatsens ressourcepædagog, tale-hørekonsulent, psykolog, fysioterapeut mv.

I tilsynsdialogen drøftede vi brugen af IT som redskab til læring. Som Steiner Børnehave arbejdes der "*ikke med læring gennem envejskommunikation*". Umiddelbart kan dette beskrives som et sammenstød mellem Steinerpædagogikken og lovgivningen/Holbæk Kommunes digitaliseringsstrategi. Vores drøftelse handlede om hvilken faglig opgave med IT samfundsudviklingen kalder på og hvordan man indenfor Steinerpædagogikken kan håndtere opgaven, så læring sker i samspil med andre (voksne og børn) og således gennem interaktion/dialog/tovejskommunikation.

Personalet formidler relevant viden om barnet til førskolen. Børnehaven kommer også på besøg på skolen flere gange inden børnene starter. Der er et meget tæt samarbejde med børnehaveklasselæreren, som dagligt arbejder i børnehaven om eftermiddagen.

Opsamling:

Der arbejdes reflekteret og systematisk med den pædagogiske læreplan, både som grundlag for aktiviteter såvel som et fagligt fundament i den daglige pædagogiske praksis. Arbejdet dokumenteres og evalueres. Der arbejdes systematisk med det enkelte barns læring og trivsel.

Zonen for nærmeste udvikling:

- Drøft hvordan I kan rumme IT som (dialogisk) læringsredskab indenfor Steinerpædagogikken
- Der kan arbejdes med andre typer af dokumentation med henblik på evaluering af børnenes læring og udvikling den pædagogiske praksis fx børneinterviews eller video
- Den pædagogiske læreplan skal revideres med beskrivelser af arbejdet med børn i udsatte positioner (jævnfør seneste tilsynsrapport), børnemiljø, dokumentation og evaluering (lovkrav). Deadline for fremsendelse ultimo oktober. Når der ikke gives påbud har det baggrund i, at børnehaven i praksis arbejder med alle dele. Revideret læreplan skal godkendes af fagcentret

Sprog og sprogvurderinger

Sprog

Der arbejdes systematisk med børnenes sproglige udvikling, både i hverdagens interaktioner og i daglige aktiviteter for børn i mindre grupper, fx:

- læsning/dialogisk læsning for max. 5 børn
- frie fantasifortællinger, hvor børnene fortæller og digter ud fra (Steiner) billedbøger/billeder
- sanglege/fingrelege
- læsning af forskellige eventyr. Eventyr har en helt central plads i bogreolen

Børnene kommer dagligt i kontakt med rytmisk, musikalsk og billeddannende sprog med ordspil og remser med det formål at vække glæde og sproglig nysgerrighed. Der arbejdes bevidst med åbne dialoger og der er generelt fokus på børnenes aktive brug af sproget. Børnehaven er i øvrigt opmærksomme på koblingen mellem sproglig og motorisk udvikling.

Derudover bruger personalet sang som "ritual". Det observeres ofte, at voksne synger eller nynner stille på legepladsen, og de bruger lyde som tegn på, at nu skal børnene samles ved lågen inden de går i skoven.

Personalet tilstræber at være "efterlignelsesværdige", også i deres udtale og ordbrug. Man taler om det man ser. De byder ind i barnets leg med en indlevelse og nysgerrige spørgsmål til legen. De fremstår som gode rollemodeller i valg af nuanceret sprogbrug, ordvalg og tonefald. Børnene støttes i at lytte til hinanden. Der skældes ikke ud i børnehaven.

Der er etableret et godt og udbytterigt samarbejde med kommunens tale-høre-konsulent, der bidrager med sparring og deltagelse i forældresamtaler, når det vurderes relevant.

Sprogvurderinger

Alf haven har kun 9 børn i børnehaven, og ingen af dem er/har været aldersmæssigt i målgruppen for sprogvurdering det seneste år. Børnehaven arbejder selv systematisk med børnenes sproglige udvikling, men lovkravet/de kommunale krav skal imødekommes så snart der er børn i aldersgruppen. I tilsynsdialogen drøftede vi baggrunden, og det blev aftalt, at opgaven vil få den fornødne opmærksomhed, og at institutionen bliver repræsenteret på informationsmødet d. 15. september 17. Børnehaven anbefales i øvrigt at hente sparring fra andre Steinerbørnehaver om deres håndtering af opgaven.

Førskolebørnene bliver testet hos kommunens tale-høre-konsulent, hvis det er vurderes aktuelt.

Opsamling:

Der arbejdes reflekteret og bevidst med udviklingen af børnenes sproglige kompetencer. Der følges systematisk op på konferencer. Arbejdet med sprogvurderinger skal systematiseres.

Zonen for nærmeste udvikling:

- I Holbæk Kommune skal alle 3-årige sprogvurderes og alle 5-årige skal screenes hvis de befinder sig i en sprogligt udsat position (hvilket fx vises i sprogvurderingen af dem som 3-årige). Arbejdet med sprogvurderinger skal systematiseres, så sprogvurderinger af alle treårige og evt. femårige foretages rettidigt og af børnehavens personale. Fagcentret vil løbende følge op og sparring/rådgivning kan fås hos tale-hørekonsulenten

- Resultaterne af fremtidige sprogvurderinger skal benyttes i tilrettelæggelsen af relevante almene/særlige/fokuserede sproglige indsatser for både grupper og/eller enkelte børn evt. i samarbejde med tale-hørekonsulenten

Det psykiske børne- og læringsmiljø

I Alfehaven tager dagene, ugerne og årene udgangspunkt i den samme (Steiner)rytme. Dette for at give barnet så trygge rammer som muligt.

De voksne spreder sig efter børnene. De bruger ikke tid på indbyrdes snak, men har nærvær og fokus på at understøtte børnenes behov og læring i praksis. Fx er en voksne meget engageret i at lære et barn at gå til fælles begejstring. Og en anden forsøger at trøste et barn:

Et barn siger: "Jeg vil ikke i skoven". Han sidder på en træbænk med hovedet bøjet og kigger ned i bordet. Han snøfter. Hans overkrop er beklædt med en neongul trafikvest. Flere andre børn løber rundt eller leger med neongule veste på overkroppen. En voksen kommer hen til drengen. Hun lægger armen på hans skulder. Hun siger: Måske kan du finde rødde i skoven sammen med nogen, der er gode til det". Han ryster på hovedet. Den voksne synger beroligende indimellem. Han sidder på bænken indtil de skal i skoven.

Drengen bliver set, trøstet, rummet og forsøgt rettet mod noget der er sjovt i skoven. Forsøget var absolut helhjertet, men drengen var ikke modtagelig. Han var i sin følelse og det blev respekteret. Børnehavebørnene får gule veste på, når de skal på skovtur. I dette tilfælde længe før afgang. Den neon gule vest kan således anskues som et symbol på at man snart skal på tur og ud i trafikken. Udløste og fastholdt nærværet af dette symbol drengens følelse og hindrede ham i at engagere sig frit i leg og samvær frem til afgang? På tilsynet udløste denne observation en spændende dialog om betydningen af symboler, pædagogiske dilemmaer og de voksnes praktiske tilgang. Baggrunden var nemlig, at så var børnene klar og i virkeligheden stred konsekvenserne imod børnehusets pædagogik.

For at barnet udvikler sine sociale kompetencer, skal der være nogle basale forudsætninger tilstede, såsom tryghed, tillid og at barnet føler sig veltilpas. Det er de voksne tydeligvis opmærksomme på. Det at vove noget nyt forudsætter at barnet befinder sig i et læringsrum hvor det har tillid til sig selv og de voksne. Det er de voksne der praktiserer en ordentlig omgangstone og løser konflikter "efterlignelsesværdigt", dvs. at måden hvorpå konflikterne løses, er gennem dialog så børnene oplever tryghed og inddragelse. Der er ikke skæld ud i børnehaven.

Børnehaven arbejder indenfor rammerne af Børne- og ungepolitikken og inklusionsgrundlaget. Hvis et barn befinder sig i periferien af en gruppe eller har svært ved at tage og fastholde kontakt i fx leg, så går en voksen fx fra til det barn, der har det svært og byder det ind til at hjælpe med en opgave, hvor den voksne så samtidig inviterer et andet barn til at hjælpe med. Bagefter har det barn der har det svært, nu nemmere ved at starte en leg med det andet barn.

Der arbejdes løbende på udvikling af personalets kompetencer og institutionens psykiske lærings- og børnemiljø, blandt andet gennem kurser og efteruddannelse.

Opsamling:

Personalet har en anerkendende tilgang til børnene, og mødet med det enkelte barn er præget af omsorg og respekt. Der fremstår et godt og reflekteret psykisk børne- og læringsmiljø for børnene.

Zonen for nærmeste udvikling:

- Børnenes perspektiver kan med fordel inddrages i endnu højere grad i aktivitetsvalg – tilstræb 50 % børneinitierede og 50 % vokseninitierede (forskning)
- Undersøg jeres egen praksis eksperimenterende (fx gennem brug af aktionslæring) med henblik på at afdække uhensigtsmæssigheder for børnene

Det fysiske børne- og læringsmiljø

Lokalerne er indrettet med en bevidsthed om det æstetiske udtryk. Lyse afdæmpede pastelfarver præger vægge og udsmykningen tager tydeligt afsæt i Steinerpædagogikkens værdier. Lokalerne, der befinder sig i gamle bygninger, er rummelige og der er materialer/legetøj tilgængeligt i børnehøjde. Der er møbler i børnehøjde, og adgang til fysisk aktivitet ude som inde.

Grupperummene er indrettet med fokus på sansemotorik, herunder hoppebord, sansegynge, hækede stofbolde, tæpper og madrasser. Børnehavens valg af legetøj søger at understøtte barnet som et sansende væsen og er derfor lavet af naturmaterialer som fx uld, silke og træ. Legetøjet er udformet "så lidt som muligt" med henblik på at give barnet mulighed for at udvikle sine "fantasikræfter". Træklodser og stoffer indgår i børnenes leg, når der bygges huler, skibe, busser og meget mere. Yderligere er personalet optaget af at tilbyde børnene legetøj med indbyggede bevægelsesmuligheder. Fx et spiraltårn i farver, hvor en kugle kan ændre spiralen eller trælegetøj hvor man kan trække så manden bevæger sig, fordi det understøtter børnenes nysgerrighed, fantasi og skaberkraft.

Legepladsen ligger i en gammel have med flere gamle frugttræer, der lystigt benyttes som klatretræer, så højt som man nu selv kan komme. Der er en række materialer og redskaber tilgængeligt for børnene, fx:

- Brædder der kan bygges sammen
- hækede hestegrimer
- gryder/pander, sandkasse og gravemaskiner
- huse/købmand/rutsjebane
- Sansehave, bærbuske og urtehave

Det er primært (men ikke kun) de voksne rydder op. Man ønsker at børnene bruger tiden på fordybelse og sansning fremfor oprydning. Det opleves tydeligt at børnene bruger legetøjet alsidigt i praksis.

Der opleves et roligt miljø uden uhensigtsmæssig støj. Huset opleves køligt. Måske er lokalerne kolde/gulvkolde i vinterhalvåret?

Børnene får biodynamisk korn, frugt, grøntsager og mælkeprodukter hver dag. Al kost er sammensat, så det giver den optimale næring for børnene, der også inddrages i tilberedelsen inde som ude. Når børnene skal på tur, så bæres alle børnenes madpakker af de voksne af hensyn til børnenes bevægelsesfrihed.

Der er dokumentation både inde og ude som synliggør den pædagogiske praksis fx billeder af årstidsfester og udstilling af bikuber. På tilsynet havde vi en dialog om dokumentation af børns "spor" i de fysiske rammer. Det at børn sætter fysiske spor i børnehaven har en stor betydning for deres selvværd og selvtillid, og der kom hurtigt gode ideer til hvordan der kunne arbejdes med opgaven indenfor Steinerpædagogikkens rammer.

Opsamling:

Det fysiske læringsmiljø er godt, alsidigt og æstetisk inde som ude.

Zonen for nærmeste udvikling:

- Det skal undersøges om temperaturen i børnehøjde er passende året rundt eller om der skal tilføjes varmekilder eller fx isoleres yderligere
- Der kan arbejdes videre med at børnene sætter sig "spor" i børnehaven i form af fysisk dokumentation

Påbud

Ingen.

Bilag 1

Klip fra dagtilbudslovens §8:

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=168340#Kap2>

Pædagogisk læreplan

§ 8. Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i aldersgruppen 0-2 år og børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart. Den pædagogiske læreplan skal give rum for leg, læring og udvikling af børn i dagtilbud. Ved udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan skal der tages hensyn til børnegruppens sammensætning.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbuddets mål for børnenes læring inden for følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Sociale kompetencer.
- 3) Sproglig udvikling.
- 4) Krop og bevægelse.
- 5) Naturen og naturfænomener.
- 6) Kulturelle udtryksformer og værdier.

Stk. 3. Den pædagogiske læreplan skal beskrive relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, og **hvordan læreplanen evalueres.**

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvilke relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes for børn med særlige behov.

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan arbejdet med et godt børnemiljø, jf. § 7, stk. 1, bliver en integreret del af det pædagogiske arbejde. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.